

Kan vi se for oss en fremtid uten kreft?

Totalforbud mot tobakk, persontilpasset forebygging og arkitektur som fremmer aktivitet, er noen av forslagene som kom frem da innbyggere, næringsliv, fagfolk og politikere kom sammen for å diskutere hvordan vi sammen kan forebygge kreft.

PUBLISERT 10. SEP. 2024 | OPPDATERT 28. JAN. 2025

Gjennom ulike fremtidsscenarioer får publikum tenke kreativt og utenfor dagens begrensninger for å diskutere hva som er mulig, hva vi har tro på, og når vi går for langt for å forebygge kreft

Hver eneste dag får om lag 100 personer i Norge beskjeden om at de har fått kreft. I Europa får 3,5 millioner mennesker kreftdiagnose hvert år. Mange av krefttilfellene kan forebygges. Spørsmålet er hvordan, og hva er vi som enkeltpersoner og samfunn villige til å gjøre for å redusere risikoen?

Stort forebyggingspotensiale

EU har tatt et historisk grep for å snu alle steiner i kampen mot kreft, med EUs kreftplan og samfunnsoppdrag på kreft. Engasjerte innbyggere er avgjørende, ikke minst i arbeidet for å forebygge kreft. Samtidig krever det samarbeid på tvers av fag og forvaltningsnivå. Derfor inviterte Cancer Mission Hub Norway i samarbeid med Agder fylkeskommune, Are og Kristiansand kommune til et annerledes arrangement hvor et bredt sammensatt publikum skulle bidra til å finne nye løsninger.

Generalsekretær i Kreftforeningen Ingrid Stenstadvold Ross innledet samtalen:

-Dessverre finnes det ingen garanti for å ikke få kreft, men det er likevel mye vi kan gjøre for å redusere risikoen. Mer enn hva er vi villige til å gjøre og hvem skal gjøre hva, er det vi skal diskutere her i dag.

Selv om en stor del av økningen i krefttilfeller skyldes den demografiske utviklingen; det at vi blir flere og eldre er Gisle Ursin direktør for Kreftregisteret, enig i at det er for mye kreft i samfunnet og at vi må gjøre noe:

-Kreft skyldes en kombinasjon av uflaks, genetik og ikke-genetiske faktorer. Det er hovedsakelig de ikke-genetiske faktorene som vi virkelig kan gjøre noe med. Det aller viktigste vi kan gjøre er å ikke røyke og å holde hjemmet vårt røykfritt. Og så er det disse livsstilsfaktorene som å ha et sunt kosthold, beholde vekten, være fysisk aktiv og begrense alkoholinntaket og bruke solbeskyttelse, forklarer Ursin.

-Hvis vi klarer å gjøre noe med disse risikofaktorene, kan vi forebygge rundt 1 av 3 eller 1 av 4 krefttilfeller. Vi ville altså kvitt mye kreft.

I panelet diskuterte fylkesordfører i Agder Arne Thomassen, restauranteier Marianne Kalleberg, og stortingsstingpoli Even Røed hvordan de i kraft av sine ulike roller og ressurser legger til rette for at folk kan ta sunne valg.

Marianne Kalleberg næringsdrivende og innbygger i Arendal, fylkesordfører i Agder Arne Thomassen, direktør i Kreftregisteret Giske og stortingsrepresentant og medlem av helse- og omsorgskomiteen Even A. Røed diskuterte kreftutvikling og mulige forebyggingstiltak.

[Ønsker du å se panelsamtalen, finner du den i opptak her.](#)

Fremtidens forebyggingstiltak

Deretter inviterte Ragnhild Nabben og Sveinung Sivertsen fra fremtidsbyrået Fremtenkt publikum med i dialogen. Vec diskutere ulike scenarioer med år 2050 som utgangspunkt, fikk deltagerne tenke fritt rundt nye løsninger og tiltak, og utforske hva som kan bidra til økt oppslutning om forebyggende tiltak og hva som vil møte motstand i befolkningen.

Mer fysisk aktivitet på jobb og skole, et sunnere kosthold med større innslag av frukt og grønt, begrense bruken av

rusmidler som alkohol og tobakk, motvirke og tilpasse seg til klimaendringer og andre endringer i samfunn og miljø, så å rette flere ressurser mot forebygging innen forskning og behandling, var hovedkategoriene av tiltak. Blant noen av forslagene var et generasjonsforbud mot tobakk, gratis sunn mat på skolene, økte avgifter på usunn mat for å subsidiere sunn mat, arkitektur og infrastruktur som legger til rette for at vi kan være mer i aktivitet, samt persontilpasset forebygging. Et gjennomgående tema i diskusjonene var balansen mellom individets frihet til å bestemme over eget liv og behovet for samfunnsintervensjoner. For at et tiltak som griper inn i folks liv skal få aksept, mener deltagerne at det må ha en sterk faglig begrunnelse, at tiltaket må ha stor nytteverdi og folk bør helst selv oppleve de positive effektene. For eksempel kan tiltak som kreftvaksiner i utgangspunktet bli møtt med skepsis, men positive resultater kan bidra til at folk etter hvert synes det er greit. Forskning på effektene av innføringen bidrar til å forsterke dette.

Likevel mener deltagerne at vi kan forvente at det blir stor motstand dersom et tiltak griper for mye inn i den enkeltes frihet til å bestemme selv hva som er et godt liv, og hvis det ikke er samsvar mellom hvor inngripende tiltaket og hva man opplever å få igjen. Eksempler på når det har gått for langt kan ifølge deltagerne være begrensninger på kjøp av godtt og annen usunn mat til en dag i uka, at de som er aktive og har en sunn livsstil får bedre helsetilbud enn andre, at det innføres ekstra egenandel for behandling av sykdommer som kunne vært forebygget, eller når strenge reguleringer hemmer konkurransen i næringslivet.

Foto: Fremtenkt. Publikum diskuterte hvordan vi kan forebygge kreft i fremtiden

Arrangementet i Arendal viser hvordan en kan bruke fremtiden som verktøy for å involvere innbyggere i diskusjoner om helse og forebygging spesielt, og for å identifisere og legitimere forebyggende tiltak.

[Les rapporten med alle innspillene](#)

Se hva fire av deltagerne tenker er det viktigste samfunnet kan gjøre for å forebygge kreft og hva de selv er villige til å gjøre.

[Se hva fire av deltagerne tenker er det viktigste samfunnet kan gjøre for å forebygge kreft og hva de selv er villige til å gjøre.](#) (Video 1 min)

Meldinger ved utskriftstidspunkt 3. april 2025, kl. 10.09 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.